

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra DE FREMMEDE

Citation: Ewald, Johannes: "Johannes Ewalds samlede skrifter", i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 214. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald06val-shoot-idm140353511411312/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

at han vil blive et eventyrligt, et ulykkeligt og selv et farligt Menneske -- Men det som synes meest at fortjene vor Opmerksomhed, er den nøye Overeensstemmelse af hans Dyder og Feyl, i denne Post, der ligesom synes at være deres HovedHensigt, den at ødelegge hans Lykke -- Er det muligt, at der kan være en Drift i Mennesket der strider lige imod hans Egennytte? -- Men herom vil vi faae Leylighed at tale meer, naar vi ved Fortsættelsen af denne Fortæling, see de anførte Egenskaber der endnu kun ere spæde, efterhaanden, udviklede, hærdede og Frugtbringende -- || 33^v

Man vil uden Tvivl, af den fortalte Tildragelse og have lært, at kjende den unge Herr van Schliker noget nøyere, endskjønt man mindre har hans Opførsel at takke derfor, end den Maade hvorpaa jeg har fortalt, og den Mistanke hvormed jeg har undersøgt den; en Mistanke, som jeg dengang maaskee kun følte, fordi jeg var forud indtaget imod ham, og som først en senere Erfarenhed har berettiget mig til at yttre -- Uden mine Anmærkninger, og for enhver blot Tilskuere af hans Handlinger, synes han endnu, et fromt, sindigt, lydigt, ordentligt, sandrue, flittigt, ungt Menneske, og de største Feyl, som man endnu kan beskyide ham for, er en maaskee lidt for stor Bevidsthed af sin Fødsels Fordeele, og en meget undskyldelig Frygtsomhed -- Er Døden i Gryden, saa er det kun mig; og Dem mine Herrer, der har seet et Glimt deraf -- Alle andre, vil ligesom, alle de, der forud var Vidner til denne Tildragelse i L** endnu holde ham for det, han syntes at være -- Jeg vil herved anmærke, at denne unge Herres Temperament, eller det prædominerende deri var plegmatisk melancholsk; og det ikke for at anføre denne Omstændighed, enten som en Kilde til en stor Deel af de anførte gode og slette Egenskaber, eller i det mindste for en Stytte der bevarte dem; men allene for at sige, at Folk af dette Tem-

perament, i mine Tanker er best skikkede, til i lang Tid at skjule et og andet Hoved-Træk i deres Character, som de ikke finde for got, at vise frem, og som reent forandrer dens Skikkelse, saasnart det kommer til Sync — Ligesom derimod Herr Frankhuysens cholerisk-sanguinske Temperament, var Kilden til en stor Deel af hans Feyl, saa var det og en nye Aarsag, hvorfor han ikke kunde dølge dem, om han nok saa gjerne havde vildet — Den choleriske Heede og den sanguinske Letsindighed, satte ham i tusinde Farer for at røbe sig, som den efter sit Temperament, kolde, frygtsomme, og mistænkelige Herr Schliker undgik —

15 For endnu med faae Ord, at berøre de første skadelige Følger for Herr Frankhuysen, af den tit benævnte Tildragelse, vil jeg anmærke to Omstændigheder —

Den ene, at saa heroisk standhaftig, som han 20 efter Clements Udtryk anstillede sig ved sin Straf, saa følte han dog den Skam, der var forbundet dermed, ikke alleneste meget vel, men han følte den altforvel — Man vil i Fremtiden finde paalidelige Bevis herpaa — Den var saa at sige et Brændemærke paa hans Ambition, hvoraf han vel strax 25 følte heele Svien, men som siden gjorde den desto mere følesløs — Jeg kunde efter en meget kort Tids Forløb mærke, at i det mindste alle de Beskjæmmelser, som han efter sin Tænkemaade holdt for mindre end denne, endskjønt de virkelig ofte var 30 langt væsentligere, havde tabt det meeste af deres Virkning paa ham — || Jeg anfører dette meest for at advare dem, der efter den nyere Methode, vil 35 rette deres Børn, ved beskjæmmende Straffe, eller i det mindste ved saadanne Tugtelsler, der forarsage meer Undseelse, end Smerte — De ere vist paa en meget slibrig Bane, og helst, hvor de har med munter og raske Gemytter at bestille, behøve de den yderste Opmærksomhed, for ey at give